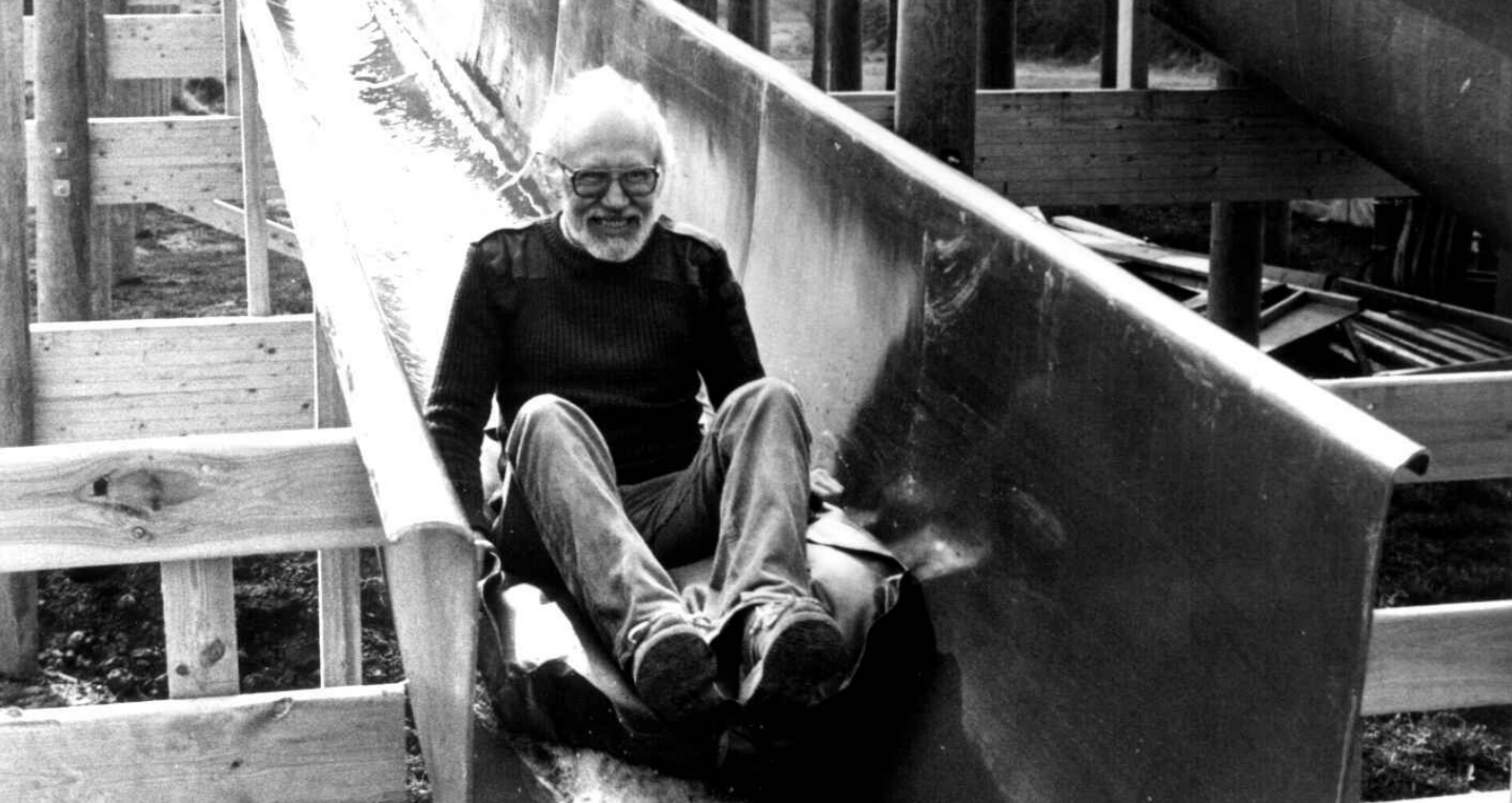

Fra vandcykler til vilde rutsjebaner

Fårup Sommerland i 50 år

Af museumsinspektør Lykke Olsen

De første år

Det må have været en stor dag for grundlægger Anders Kragelund, da han 21. juni 1975 slog dørene op til Fårup Sommerland. Han åbnede på én gang Danmarks første sommerland og vandt samtidig en årelang kamp. Han havde været i dialog med den daværende Pandrup Kommune om et sommerland siden 1971, men langsomt sagsbehandling og store lokale protester fra naboerne gjorde, at idéen om et sommerland først blev realiseret i 1975 – det satte den temperamentsfulde mands tålmodighed på en alvorlig prøve.

Erhvervsmanden Anders Kragelund var i årene op til 1971 på jagt efter en virksomhedsidé. Han spurgte den amerikanske ambassade i Danmark hvilke erhverv, der var i vækst, og fik svaret teknologi og turisme. Folk havde fået flere penge mellem hænderne og mere ferie, og han blev derfor overbevist om, at der var opstået et nyt behov for sjove oplevelser for hele familien. Han havde selv bemærket, at hans barndomsbegejstring for sommerferiens leg i naturen ikke var nok for hans sønner. De begyndte hurtigt at kede sig.

Børns krav til underholdning var vokset, og tanken om et sommerland tog form.

Fårup Sommerland var ikke overraskende et lidt anden type sommerland ved åbningen, end det er i dag. Kragelunds vision var at skabe et sommerland for hele familien med ikke-mekaniske aktiviteter, og hvor gæsterne skulle bruge deres egen krop. Han udtalte i 1985:

”Tanken adskilte sig kraftigt fra et tivoli med markedsgøgl og kunstige oplevelsesmaskiner. Det skulle ikke være noget med at bruge en masse penge på kunstigt gys!”

Grundlægger Anders Kragelund i simpel rut-sjebane formentlig sidst i 1970'erne. Den er en typisk repræsentant for forlystelserne i parkens tidlige år.

Foto: Fårup Sommerland

Glade familieoplevelser i en robåd. Fårup har siden åbningen i 1975 tilbudt sejlture i robåde.
Foto: Fårup Sommerland

Som en tidligere medarbejder fortæller om Fårup Sommerland i de første årtier: " ... det skulle ikke være tingene, der gjorde noget med dig. Du skulle gøre noget med tingene." Om aktiviteterne i dag siger hun: " I dag er det jo lidt mere af den anden slags også. Altså rutsjebanen, du sætter dig ind i og kører rundt."

Med andre ord er fokus skiftet fra, at gæsterne var aktive med aktiviteterne, mens de fleste aktiviteter i dag "gør noget med gæsterne." De aktiverende og mere rolige attraktioner er dog stadig vigtige i Fårup Sommerland. Som Else Nielsen – i daglig tale kaldet "Heste-Else" – siger: "Altså, der kan være ingen mennesker i parken, men vi har altid kø (ved hestene, red.)." Heste-Else har siden 1976 haft ansvaret for parkens heste.

Fårup er ikke Fårup uden trampoliner, heste og vandcykler, som det hele begyndte med i 1975, men de vilde rutsjebaner er for længst blevet kerneproduktet. Fårup Sommerland er i dag en forlystelsespark med et twist. Det vender vi tilbage til.

Parken havde 40.000 gæster det første år. I 2023 var besøgstallet steget til 664.803, og Fårup Sommerland var nu den sjette mest besøgte turistattraktion i Danmark.

Forlystelsesparkens barndom

Et sommerland er et nyere begreb, der først blev indført i Danmark med Fårup Sommerlands åbning i 1975. Det defineres i Den Danske Ordbog som et større, afgrænset område med mange former for udendørs aktiviteter og forlystelser for børn og voksne.

Et sommerland er i familie med begrebet forlystelsespark, der

har ældre rødder. Det defineres som et større, afgrænset område, som regel i eller nær en storby, med boder og forlystelser, fx karruseller, radiobiler og rutsjebane.

Forlystelsesparken har rødder i de mere rolige forlystelseshaver, som så dagens lys i europæiske hovedstæder i 1600- og 1700-tallet. Gæsterne kunne her nyde springvand og søde sager, høre koncerter, danse og meget mere.

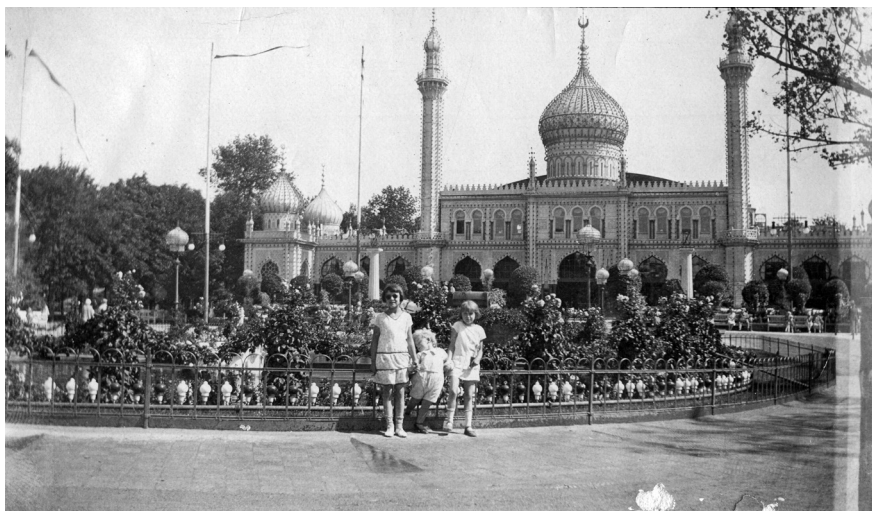
I anden halvdel af 1800-tallet buldrede industrialiseringen afsted i Europa, og det smittede af på forlystelseshaverne, som fik de første mekaniske forlystelser. Danmark hoppede også med på forlystelsesvognen. Dyrehavsbakken opstod omkring 1732 ved Kirsten Pils Kilde ved København. Stedet fik snart tilføjet forlystelser såsom gynger og karruseller. Det flyttede i 1820 i til sin nuværende placering.

Dyrehavsbakken i 1965.
Foto: Lyngby-Taarbæk
Stadsarkiv

Dyrehavsbakken fik hård konkurrence, da Tivoli åbnede i 1843 i København. Tivoli var og er en blanding af forlystelser, kultur, spisesteder og haveanlæg. Stedet trak fra begyndelsen dermed på elementer fra de ældre forlystelseshaver, men tog samtidig industrialiseringens nye muligheder til sig i kraft af mekaniske forlystelser. Det nærmerede sig dermed det, som vi i dag kalder en forlystelsespark.

Anders Kragelund blev som nævnt inspireret til at satse på turisme på baggrund af tendenser i USA, og landet spiller også en vigtig rolle i forlystelsesparkens historie. Omkring år 1900 åbnede de tre forlystelsesparker Steeplechase, Luna Park og Dreamland på Coney Island ved New York. De havde forskellige størrelse og typer af forlystelser, men parkerne målrettede alle deres forlystel-

Nimb i Tivoli fotograferet i perioden 1925-1935.
Foto: Assens Lokalarkiv

ser til familier, og de tiltrak arbejder- og middelklassen. De blev derfor fra starten en del af den i dag velvoksne forbrugerøkonomi, og en naturlig familieoplevelse.

Den amerikanske tegner og filmproducent Walt Disney åbnede i 1955 Disneyland i Californien og indledte et nyt kapitel i forlystelsesparkernes historie. Parken kombinerede elementer fra Disneys barndomsmiljø i Missouri og hans tegneserieunivers med klare fremtidsvisioner. Det var ambitiøs og teknisk avanceret underholdning for masserne – og det blev straks en kæmpe succes.

Inspirationskilder for Fårup

Som nævnt er der paralleller mellem forlystelsesparker og sommerlande, men det er ikke det samme. Fårup Sommerland var og er meget anderledes end Disneyland. Sidstnævnte var ved åbningen på mange måder et færdigt koncept med historiske og futuristiske universer og fyldt med mekaniske aktiviteter. Fårup var oprindeligt en sjov "forvokset legeplads", og Anders Kragelund ønskede som nævnt at tilbyde aktiverende og ikke-mekaniske oplevelser til familier.

Denne rutsjebane har Søren Kragelund, den tidligere direktør og medejer, selv opfundet. Billedet er fra sidst i 1970'erne eller først i 1980'erne. Dengang blev næsten alle forlystelser opfundet af Fårup selv.

Foto: Fårup Sommerland

I begyndelsen designede Fårup Sommerland selv nye attraktioner. Senere hentede Anders Kragelunds søn og nu tidligere direktør og medejer, Søren Kragelund, inspiration i forlystelsesparker i andre europæiske lande og USA. Nordjyske Museer spurgte en medarbejder, der arbejdede tæt sammen med Kragelund i mange år, om hvorfra Kragelund fik inspiration til nye attraktioner.

Han udtalte: "Der er slet ingen tvivl om, at fru Inger og hans to børn har set alt. De var overalt i Europa og USA.... For Søren var det jo 25 timer i døgnet. Han levede og åndede for Fårup. Og det kan man kun tage hatten af for."

Søren Kragelund var en ildsjæl, og ligesom faren forstod han at følge med tiden og suge inspiration fra udlandet. Med tiden er Fårup Sommerland blevet omdannet til en moderne forlystelsespark. Samtidig har parken bevaret elementer fra den gamle sommerlandssjæl og måske endda fra forlystelseshaven.

Anders Kragelund ønskede at skabe et sommerland med sjove aktiviteter for hele familien. Dette foto fra sidst i 1970'erne viser, at det lykkedes for ham.

Foto: Fårup Sommerland

Parken har siden 2012 brandet sig som en forlystelsespark i skoven med sloganet "Helt ude i skoven" med et pindsvin og et egern som maskotter. Desuden har den stadig mange ældre aktiviteter som trampoliner, ridning og vandcykler. Man kan måske kalde det en moderne forlystelsespark, der har som målsætning at servere vilde og rolige oplevelser i afslappede og hyggelige rammer.

←

Tidligere direktør, medejer og ildsjæl Søren Kragelund i Fårup Sommerland. Foto fra 1980'erne.

Foto: Fårup Sommerland

←

Rutsjebanen Lynet er med til at gøre Fårup Sommerland til en moderne forlystelsespark.

Foto: Fårup Sommerland

Fårup i de seneste år

Der er dog også et helt andet koncept, der gør Fårup Sommerland til en moderne forlystelsespark i dag.

Folk strømmede i Fårup Sommerland i de første år efter åbningen. Derefter faldt besøgstallet i begyndelsen af 1980'erne, steg igen omkring 1990 og stagnerede så omkring 400.000 gæster årligt fra 1993 til 2000. Fårup var på det tidspunkt ikke længere landets eneste sommerland. Djurs Sommerland åbnede i 1981, Sommerland Sjælland i 1985 og BonBon-Land i 1992.

Konkurrencen mellem landets forlystelsesparker og sommerlande tog efterhånden til. Ledelsen i Fårup besluttede sig derfor for at arbejde strategisk på at differere sig fra konkurrenterne. Strategiexpert Jørgen Duus blev hyret, og samarbejdet med ham gjorde, at Fårup udviklede et servicekoncept i år 2000. Fårup Sommerland fik som målsætning, at gæsterne skal huske stedet for sin særlige gode personalservice. Mantraet for personalet blev og er stadig, at gæsterne skal behandles som om, de var gæster i deres eget hjem – og lidt til. Til at gennemføre strategien i praksis hyrede Fårup konsulentfirmaet Meng & Co, og de skabte i samarbejde

Medarbejderfoto 2011. Siden 2000 har Fårup Sommerland arbejdet strategisk med deres gæsteservice. Det grundige arbejde med medarbejderne giver et godt sammenhold blandt dem og gør Fårup til en populær arbejdsplads.

Foto: Fårup Sommerland

værtshabs – og begejstringsskolen Fårup Academy. Siden dengang har alle medarbejdere gennemgået et kursus i service, værtskab, salg, arbejdsmiljø og organisation.

Samtidig med servicekonceptet i 2000 indførte Fårup sæsonkortet. De to ændringer kombineret med nye forlystelser er formentlig hovedårsagerne til, at sommerlandet generelt oplevede stor vækst frem til 2013 med ca. 650.000 gæster det år. Derefter gik besøgstallet nedad, hvorefter tallet både har gået op og ned efter corona-nedlukningen i 2020. Det viser, at man uanset stor succes konstant skal arbejde med at udvikle sin attraktion, hvilket ledelsen i Fårup er meget opmærksom på. Derfor arbejder man i dag med endnu større fokus på investeringer, produktudvikling, branding og tilpasningsevne, så Fårup Sommerland kan opfylde sin vision om at være en af Skandinaviens bedste og mest anerkendte forlystelsesparker.

←

Familiehygge i Fårup Sommerland sidst i 1970'erne.

Foto: Fårup Sommerland

↓ Et nyere foto af sjove familieoplevelser i Fårup Sommerland.

Foto: Fårup Sommerland

